

Megjelenik minden hónap 15-ikén három ívnyi tartalommal.	MAGYAR NYELVÖR SZERKESZTI SIMONYI ZSIGMOND.	Szerkesztőség és kiadó hivatal Budapest New-York palota.
XXV. kötet.	1896. JANUÁR 15.	I. füzet.

BEKÖSZÖNTŐ.

Amilyen a jó nap, olyan a fogadj Isten. — Rendkívül örülnek, ha ez a régi magyar mondás ezúttal is valónak bizonyulna, — ha amilyen szívvél-lélekkel szenteljük mi gyöngye erőnket nyelvünk megismerése és művelése ügyének, szintoly érdeklődéssel, szintoly lelkesen fogadnák olvasóink mindazt, amit e lapok édes anyanyelvünk javára és dicsőségére munkálnak.

Nemzeti létünk ezredéves örömnünepével saját létének is mintegy ünnepi esztendejét kezdi meg folyóiratunk. E huszonöt év harcaira és SZARVAS GÁBOR dicső munkájára büszkén tekinthet vissza a Magyar Nyelvőr, de egyúttal azon tudattal, hogy e szép multjából szent kötelességül örökölte legnemzetibb tudományunk ápolását, a magyar nyelvnek mindig teljesebb megismerése és művelése munkáját.

A harcok után immár rég elkövetkezett a békés, gyümölcsöző munka kora. A nyelv művelés terén is kevésbbé van már szükségünk elvi fejtegetésekre, hanem inkább arra, hogy mentül előbb megrostáljuk az egész irodalmi nyelvkincset: szavait, szó-lásait, formáit és szerkezeteit. Az idegen csemetéket és fattyuhaj-tásokat mind sorra vesszük s ha lehet kigyomláljuk, hogy meg-óvjuk tőlük a magyar nyelv s a magyar észjárás eredeti jelességeit és szépségeit. E célra ezentúl állandó rovatokban bíráljuk az irodalmat: első sorban a napi sajtót, mely nagy elterjedésénél s olvasottságánál fogva éppen annyit érthet, mint amennyit használhat a nyelv ügyének; de e mellett bírálni fogjuk a könyvirodalmat is, a szépirodalmat, ifjúsági iratokat, iskolai könyveket és szakmunkák műnyelvét.

Bírálatainkban lehetőleg óvakodni fogunk a meddő tagadástól. Általában törekedni fogunk, hogy tettleg is előmozdítsuk a nyelv-művelés ügyét, hogy összegyűjtsük s fejtegessük mindazt, ami példa-képül szolgálhat: az igaz magyar stílus szépségeit és

finomságait. Annyival nagyobb erre a szükség, mert a nyelv-művelés, a nyelv művészete nálunk mai napság nem eléggé öntudatos. Az írók s az iskola emberei keveset foglalkoznak a művészi beszéd, a szép és kifejező stílus technikájával, a fordítók csak kevésbé eszmélnek a magyar s az idegen nyelv stílusának megfeleléseire s eltéréseire.

Hogy általában a nyelvhelyesség s nyelvművelés kérdéseiben rendszeresebben s biztosabban haladhassunk, nemrég indítványt tettem (s az Akadémia el is fogadta), mely szerint az Akadémia nyelvtudományi bizottsága rendszeresen fogja tárgyalni az irodalmi szókincs és nyelvtan egyes fontosabb, megoldatlan kérdéseit. Így fognak egymásután napirendre kerülni a következők:

A napisajtóban lábrakapó idegen szók közül melyek a fölöslegesek? — Mely szójelentések, szóhasználatok kerülendők mint idegenszerűek? — Mely szóösszetételek és képzések ellenkeznek újabb jeles íróink nyelvszokásaival? — Mely elavult szókat lehetne mai szókincsünk gazdagítására föleleszteni? — Mely tájszókat lehetne irodalmi nyelvünk fölfrissítésére leginkább ajánlani? — Minő hangalakok kerülendők az irodalomban, vagy viszont melyek ajánlhatók a fölvételre? — Minő eljárást kövessünk az ikes igékre nézve? — Minő mondat szerkezetek kerülendők vagy ajánlandók? — Mik a hibás szórend esetei? — A tárgyas ragozás kétes esetei. — A költői és prózai nyelv közti különbség a nyelvhelyesség szempontjából.

Minden kérdésnek kellő előkészítés után lehetőleg csak olyan részleteit vesszük föl, melyekre nézve közös egyetértő határozatra juthatunk. A tárgyalásokra, mivel tulajdonképp a helyes irodalmi szokás megállapításáról van szó, meghívjuk az Akadémia irodalmi alosztálya tagjait is. Megállapodásainkat a nyelv- és nyelvtudományi osztály nyilvános ülésén mutatjuk be, azután az eredményt közöljük az Akadémiai Értesítőben és a Nyelvőrben.

Addig is, míg ezek a tanácskozások remélhetőleg tisztázni fogják fontosabb vitás kérdéseinket, nagy gondot fogunk fordítani a kérdések és feleletek rovatára. Amennyire erőnktől és segédeszközainktől telik, készséges tanácsadással és fölvilágosítással fogunk szolgálni olvasóinknak minden nyelvi kétség esetében, s lehetőleg röviden és velősen fogunk mindenre megfelelni. Azonban nemcsak egyes olvasóink fölvilágosítására szolgálhat ez a rovat, hanem a maguk részéről olvasóink is elmemozdító kérdéseikkel sokszor nagy szolgálatokat tehetnek nyelvünk megismerésének s igen hasznos gondolatcserékre adhatnak alkalmat.

A kérdések és feleletek rovatán kívül is nagy gondja lesz folyóiratunknak a tudományos eredmények népszerű-

BEKÖSZÖNTŐ.

3

sítésére. Össze fogja állítani a magyar szók és szólások eredetét, tekintettel a műveltség történetére. Ismertetni fogja a tudományos nyelvtannak, kivált a mondattannak fontosabb eredményeit — egyszersmind a stílusra való tekintettel.

Mindezek fölött rajta lesz, hogy kisebb-nagyobb értekezésekkel lehetőleg minden irányban tovább fejlessze nyelvünk szerkezetének és történetének, szókincsének és nyelvtanának ismeretét, hogy napfényre hozza s megmagyarázza a kevésbé ismert nyelvkincseket mind a régi irodalomból, mind a nyelvújítás irodalmából, mind pedig a nép nyelvéből.

E változatos és érdekes feladatok megoldására megigérte közreműködését nyelvészeinknek egész derek csapata, nem akarom őket név szerint eldicsérni. De rajtuk kívül a nemzeti ügy érdekében följánlotta támogatását — bár nem mindennapi kenyere a nyelvészkedés — sok jeles írónk és tudósunk, köztük ÁGAI ADOLF, ALEXANDER BERNÁT, BÁNÓCZI JÓZSEF, BEÜTHY ZSOLT, CSAPODI ISTVÁN, HERMAN OTTÓ, KOZMA ANDOR, RADÓ ANTAL, RÁKOSI JENŐ, RIEDL FRIGYES, SZILY KÁLMÁN, TÓTH BÉLA, VIKÁR BÉLA.

De iparkodni fogunk, hogy lassankint valamennyi olvasónkat céljaink szolgálatába édesgessük. Hiszen már maga nyelvérzéke képesít mindenkit, hogy anyanyelve kérdéseihez s kivált a nyelv-művelés kérdéseihez bizonyos fokig hozzászólhasson, mert ez utóbbiakban az eligazodás nagyrészt a nyelvérzék s az ízlés dolga. Azonkívül majdnem mindenki ismeri nyelvünknek egyik-másik olyan részletét, amelyet a szaktudós még nem ismer s melynek közléseért hálás lesz.

Hogy mennyi és miféle segítségünkre lehet minden olvasónk, arról lesz alkalmunk még többször és bővebben szólni. Ezúttal csak reményünket fejezzük ki, hogy sok-sok művelt magyar fog támogatni munkánkban: édes nyelvünk megismerésében, jelességeinek megértésében s fejlesztésében. Ami jó és szép van a magyar nép lelkében s ami jót és szépet alkottak nyelvünknek nagy íróink: az el ne vesszen, el ne romoljon, hanem neveljen és gyönyörködtessen bennünket nemzedékről nemzedékre.

SIMONYI ZSIGMOND.